

Masterclass EFJCA

Femicide: nieuwe wetgeving in België

Dienst voor het Strafrechtelijk beleid

Directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele Rechten en Vrijheden

donderdag 14 december 2023

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
JUSTITIE

.be

Wet StopFemicide

- Probleemstelling
- Beleids- en parlementair traject
- Belangrijkste wetsbepalingen
- Bijkomende instrumenten in de strijd tegen femicide
- Toekomst

Wet StopFeminicide Probleemstelling

- Onderzoek IGVM 2010:
  - 14,9% vrouwen en 10,5% mannen werden afgelopen 12 maanden slachtoffer van partnergeweld
  - 87% van de slachtoffers geeft de feiten niet aan
- FRA 2014 -Violence against women, EU-wide survey :
  - 1 op 4 vrouwen is sinds de leeftijd van 15 jaar het slachtoffers geweest van fysiek en/of seksueel geweld
  - 1 op 4 vrouwen is sinds de leeftijd van 15 jaar het slachtoffers geweest van stalking. Dader is in meer dan 1/3 van de gevallen een (ex)-partner
  - 33% van de slachtoffers sprak met een arts of een gezondheidscentrum

Wet StopFeminicide Probleemstelling

Mannen zijn wereldwijd de belangrijkste slachtoffers van doding (81% mannelijke slachtoffers tegenover 19% vrouwelijke slachtoffers)

Vrouwen worden het vaakst gedood door hun intieme (ex-)partner of door een familielid.

Ongeveer 64% van alle dodingen van vrouwen wordt gepleegd door een intieme ex-partner of door een familielid, terwijl 36% van alle dodingen van mannen in de privésfeer worden gepleegd.

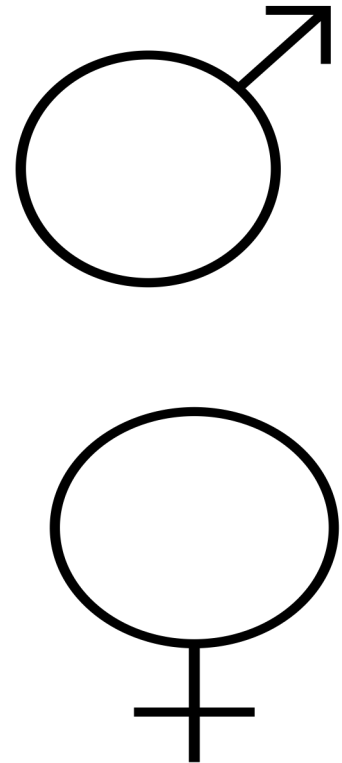
Ongeveer 82% van alle dodingen van vrouwen wordt gepleegd door een intieme (ex-)partner, terwijl 18% van alle dodingen van mannen door een intieme ex-)partner worden gepleegd

- (VN-Bureau voor Drugs en Criminaliteit (UNODC, 2022))

- Bij partnermoorden die jaarlijks in België gepleegd worden (op een totaal van 2020 dodingen per jaar) is 9 op 10 een vrouw.

-80 % van de dodingen van een vrouw is een context van PG

(College van PG's)

Wet StopFeminicide Probleemstelling

- Feministisch Platform tegen Geweld tegen Vrouwen, Blog Feminicide (<http://stopfeminicide.blogspot.com/>)
  - 2017: 44 vrouwenmoorden
  - 2018: 39
  - 2019: 26
  - 2020: 27
  - 2021: 25
  - 2022: 24
  - 2023: 23

Wet StopFeminicide Probleemstelling

03.08.2020 - ILSE U., 53 JAAR, AALST

Ilse Uyttersprot, 53, werd waarschijnlijk met een hamer in haar bed vermoord door haar partner met wie ze drie maanden samen was. Ze was advocaat. Ze was zowel parlementariër als burgemeester en schepen van de stad Aalst.

Haar partner was in 2014 al veroordeeld voor huiselijk geweld tegen een vorige partner. Hij was degene die naar de politie ging om aan te kondigen dat hij Ilse had vermoord. In 2022 werd hij wegens moord veroordeeld door het Hof van Assisen.

Politieke figuren reageerden op deze vrouwenmoord, maar zonder het als zodanig te benoemen. De minister van Justitie sprak destijds van een “verschrikkelijke tragedie”.

<https://stopfeminicide.blogspot.com/2020/08/03082020-ilse-u-53-jaar-aalst.html>

Wet StopFeminicide

Probleemstelling

- Grevio evaluatierapport (2020):
  - beleidsinstrumenten dienen een genderdimensie te omvatten, nood aan een conceptueel kader
  - Nood aan data betreffende slachtoffers (geslacht, relatie met dader) van partnergeweld
  - Nood aan een genderperspectief in risk assessment and risk management instrumenten
  - Nood aan retrospectieve studies over de dood van vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld en/of hun kinderen
  - In België belemmert het ontbreken van een definitie van feminicide en de identificatie ervan de studie van het fenomeen, de productie van statistieken en de statistische samenwerking op Europees of internationaal niveau.

Wet StopFeminicide

Beleids- en parlementair traject

- Verdrag van Istanbul, Richtlijn 2012/29/EU
- Regeerakkoord 2020: *“De regering maakt een prioriteit van de strijd tegen gendergerelateerd geweld.”*
- Wetsvoorstellen teneinde vrouwenmoord in het Strafwetboek op te nemen: *Parl.St. Kamer 2019-2020, nr. 55-0835/001 en nr. 55-0846/001.*
- NAP ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2021-2025, aangenomen op 26/11/2021: 7 strategische assen en 201 maatregelen:
  - De bestrijding van feminicides is een van de doelstellingen van het NAP: *“Feminicide, of partnermoord, is de meest extreme vorm van geweld tegen een vrouw en heeft een dramatische impact op haar naasten.”* (NAP 2021-2025, blz. 29).
  - Studie Domestic Homicide Review (NICC): 2023
  - Advies aan de Commissie voor de Hervorming van het Strafrecht

Wet StopFemicide

Beleids- en parlementair traject

- Advies Commissie voor de Hervorming van het Strafrecht:
  - geen afzonderlijke strafbaarstelling van ‘femicide’, maar problematiek aanpakken in zijn verschillende aspecten via talrijke nieuwigheden:
    - strengere aanpak van partnerdoding: invoering van een nieuwe (verzwaarde) vorm van doodslag, nl. de intrafamiliale doodslag (levenslang)
    - aanpassingen aan de doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer en gelijkschakeling van bepaalde noties met de discriminatiegrond ‘geslacht’ (discriminerende drijfveer als algemene verzwarende omstandigheid)
    - Strengere aanpak van doodslag in het kader van een ander misdrijf
    - Strengere aanpak van (fysiek) partnergeweld
    - Strengere aanpak van foltering, onmenselijke en ontterende behandeling door partner
    - Strengere aanpak van seksueel geweld binnen een relatie: nieuw seksueel strafrecht (wet van 21/03/2022, intrafamiliale context is verzwarende omstandigheid)
    - Uitbreiding van het partner-begrip

Wet StopFemicide

Beleids- en parlementair traject

- Advies Commissie voor de Hervorming van het Strafrecht:
  - Problemen bij de invoering van een afzonderlijk misdrijf:
    - Strijdigheid met het uitgangspunt van genderneutraliteit
    - Gespannen verhouding met het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel
    - Gespannen verhouding met artikel 405quater Sw. (discriminatoire motief)
    - Het streven naar meer doeltreffendheid door leesbare en coherente regels
  - Alternatieven:
    - De wetgever kan aan politie en/of parket ook verplichtingen opleggen inzake de registratie van feiten die aan de criteria van femicide voldoen, zonder dat hiervoor een afzonderlijke strafbaarstelling noodzakelijk is.
    - Aanpassingen aan de kwalificaties binnen de statistische instrumenten
    - Component omtrent femicide in de recent voor alle magistraten verplicht gestelde opleiding inzake seksueel geweld

Wet StopFeminicide

Belangrijkste wetsbepalingen

- Conceptueel kader en algemene bepalingen (art. 4-8)
  - Definities:
    - dwingende controle
    - dwingend gedrag
    - controlerend gedrag
    - Feminicide: intieme feminicide, niet-intieme feminicide, indirecte feminicide
    - Gendergerelateerde doding (intiem, niet-intiem, indirect)
  - Toepassingsgebied: personen publieke sector (overheid, administratieve en gerechtelijke overheden)
  - Algemene bepalingen: genderperspectief, rekening houden met specifieke kenmerken en behoeften van slachtoffers in kwetsbare toestand, kind blootgesteld aan geweld/kind dat slachtoffers kent = slachtoffer

Wet StopFemicide

Belangrijkste wetsbepalingen

- Gegevensverzameling en publicaties (art. 9-10):
  - Inzameling van relevante gegevens door politie en justitie (klachten, aangiften, zonder gevolg geklasseerde zaken, onderzoeken, veroordelingen, bevelen en vonnissen van tijdelijk huisverbod)
  - IGVM publiceert jaarlijks een verslag met de belangrijkste statistieken over feminicides en gendergerelateerde dodingen, de kenmerken van het slachtoffer, de dader en de relatie tussen slachtoffer en dader
  - IGVM publiceert om de twee jaar een studie over feminicides en gendergerelateerde dodingen:
    - prevalentie van de verschillende categorieën en types
    - de evolutie ervan in de tijd
    - de maatregelen die genomen zijn om het fenomeen in te dijken
    - relevante gegevens van de slachtoffers, daders, relatie tussen slachtoffer en dader, de omstandigheden van de dood, de kenmerken van het incident en de motieven in verband met het gender van het slachtoffer

Wet StopFemicide

Belangrijkste wetsbepalingen

- Wetenschappelijk comité voor de analyse van feminicides (art. 11-14):
  - Op basis van individuele casussen
  - Geanonimiseerd rapport met algemene aanbevelingen
- Rechten van de slachtoffers (art. 15)
  - Verhoor in geschikt lokaal dat de nodige voorzorgen inzake discretie biedt
  - Verhoor door een lid van de politiediensten dat is opgeleid in gendergerelateerd geweld
  - Mogelijkheid verhoord te worden door een persoon van hetzelfde geslacht
  - Basisinformatie over toegang tot medische/ psychologische hulp, gespecialiseerde ondersteuningsdiensten en een huisvestingsoplossing
  - Informatie over huisverbod dader en stalkingsalarm
  - Recht om betrokken te worden bij beschermingsmaatregelen
- Risicotaxatieinstrument en risicobeheersingsinstrument (art. 16)
- Opleiding van magistraten en van politie (art. 18-23)

Wet StopFemicide

Bijkomende instrumenten in de strijd tegen feminicide

- COL 18/2012- Gemeenschappelijke omzendbrief van de minister van Justitie, van de minister van Binnenlandse zaken en van het College van procureurs-generaal betreffende het **tijdelijk huisverbod** ingeval van huiselijk geweld
- COL 15/2020 – **Tool voor de risico-evaluatie** - Omzendbrief betreffende de veralgemening van het gebruik door de politiediensten en de parketten van een tool voor de eerstelijnsrisico-evaluatie inzake partnergeweld
  - Risicofactoren mbt relatie, het geweld, de verdachte, het slachtoffer
  - Beschermingsfactoren
- COL 20/2020 - Veralgemening van het **herbezoek** door de politiediensten in situaties van partnergeweld tijdens de coronacrisis
- COL 03/2023 - Gemeenschappelijke Omzendbrief van de minister van Justitie, de minister van Binnenlandse zaken, de Staatssecretaris voor genderlijkheid en het College van procureurs-generaal teneinde de uitrol van **het stalkingsalarm** op nationaal vlak te omkaderen

Toekomst

- Oprichting Wetenschappelijk Comité (statuut, mandaat, aanstelling)
- Retrospectieve studies obv individuele casussen met algemene aanbevelingen
- Vergelijkbare en bruikbare cijfers
- Risicotaxatie-en risicobeheersingsinstrument
- Meer opleiding bij politie en magistraten

Vragen?

margot.taeymans@just.fgov.be

Bijkomende info

Wet 13 juli 2023, *BS 31/08/2023*

Parl.St. Kamer 2019-2020, nr. 55 3400/001
(<https://www.dekamer.be>)

FOD Justitie

**Directoraat-generaal Wetgeving,
Fundamentele Rechten en Vrijheden**

Waterloolaan 115
1000 Brussel

justitie.belgium.be